

Gamle bøker og stor forbauselse

ADR. AVIS
25-5-91

Av antikvarbokhandler
VIDAR RUDOLF WANGSMO

Det fremgår av oppslag i Adresseavisen at en såkalt landssviker-liste som er solgt av oss pr. katalog har vakt forbauselse i vide kretser. Dette må sies å være en sensasjon av lavere grad. Som et av landets største antikvarlater klarer vi stadig vekke å forbause våre kunder med det store utvalg av litteratur som blir presentert gjennom våre kataloger. Det er nettopp en del av vår kultur-oppgave ved kjøp og salg av brukte bøker å fremskaffe de uvanlige tingene, og jo sjeldnere et objekt er, jo større oppsikt vil det vekke.

■ Innlegg

Når det gjelder den aktuelle liste over personer mistenkt for landssvik, trykt i Stockholm i 1945, må det vedgis at man finner seg i et grenseland for

hva det moralsk sett kan synes riktig å handle med. Dette har vi hele tiden vært klar over, og boken ble tatt med i en av våre kataloger for å forsøke å finne frem til en kjøper som kunne ta vare på et slikt materiale på en riktig måte. Vi må derfor tilbakevise den kritikk som avisen setter frem om at «en slik liste er blitt gjort tilgjengelig», «legge ut en slik liste til salg» o.s.v.

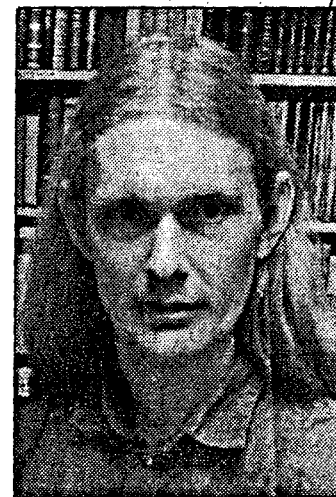
Vi har gjort grundige undersøkelser om listen og visste godt at listen inneholder en god del fell, at uskyldige personer er med på listen og at det kan ha uheldig effekt om en slik liste kommer på avveie, fordi familier fortsatt kan føle seg såret over innholdet. Dette er opplysninger som Adresseavisen på sin forespørsel like meget fikk fra oss som fra Riksarkivet. For såvidt kritikken gjelder innholdet av trykksaken fraskriver jeg meg som antikvarbokhandler ethvert ansvar. Dette må stå på utgiverne, altså norske myndigheter i Stockholm i 1945.

Men når det gjelder påstanden om at «vedkommende antikvariat burde kjenne sitt ansvar ved å legge ut en slik liste for salg» kan riksarkivar Kolsrud og Adresseavisen være beroliget. Vi kjenner vårt ansvar og har hele tiden vært meget bevisst ømtåligheten som er knyttet til et slikt materiale. Nettopp det var også bakgrunnen for at Adresseavisens Per Jevne fant oss «lite samarbeidsvillig» da han ønsket å få se dokumentet og vite navnet på kjøperen, da uheldigheten av pressoppdraget om saken er ganske selvløstsende.

Når det fremgår av avisen at de har «vært i kontakt med en rekke personer som deltok aktivt i motstandskampen under krigen og i politiarbeidet etter krigen, men ingen kunne huske at de har sett en slik liste», tyder vel dette på at personvernet her i landet er ganske godt ivaretatt. Vi fant da heller ingen grunn til at Adresseavisen skulle få tilgang til et slikt dokument. Det kan her tilføres at

de fleste eksemplarene av denne boken, som opprinnelig ble trykt i et par tusen eksemplarer, er sikkert forvart i offentlige institusjoner og biblioteker, hvor de ikke uten videre er tilgjengelig for utlån. Andre eksemplarer av listen er forøvrig tidligere blitt solgt av antikvarlater både i Norge og i Sverige.

Det er riktig som det står i avisen at vi ikke har villet gi opplysninger om hvem som har kjøpt boken av oss, til tross for stor pågang fra journalisten, da vi syntes det også her burde være snakk om et visst «personvern» av våre kunder. På bakgrunn av de oppslag Adresseavisen beklageligvis har gjort av denne saken og de reaksjoner det har vakt, finner jeg det nå likevel riktig å opplyse at kjøper av vårt ene eksemplar av liste nr. 1 over personer som er mistenkt... er Universitetsbiblioteket i Oslo, Norske avd. Norsk Krigstrykksamling. De manglet den i sine arkiver og ble meget vel tilfreds med at vi

kunne fremskaffe et eksemplar. Her vil den bli omhyggelig tatt vare på, og vi håper med dette at såvel landssvikere, skyldig eller ikke, oppglødde journalister, bekymrede riksarkivarer og forbausede motstandsfolk blir beroliget og tilfreds.

100521